

prof. dr hab. Urszula Bartkiewicz

Warszawa 10 lipca 2023 r.

Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego

w Bydgoszczy

RECENZJA

pracy doktorskiej Pani mgr Joanny Cyrulik

dziedzina sztuki, dyscyplina sztuki muzyczne

Zleceniodawca recenzji:

Recenzja napisana jest na zlecenie Komisji do spraw nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi - pismo Przewodniczącej z dnia 16 maja 2023 r. Do pisma dołączono pracę doktorską składającą się z dzieła artystycznego wraz z opisem oraz dokumentację z podstawowymi danymi i przebiegiem pracy naukowo – zawodowej i artystycznej Pani Joanny Cyrulik.

I / Podstawowe dane Kandydatki

WYKSZTAŁCENIE

- 2016 uzyskanie tytułu magistra sztuki, specjalność organy, Akademia Muzyczna im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi,
- 2012 uzyskanie tytułu magistra sztuki, specjalność klawesyn, Akademia Muzyczna im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi,
- 2008 – 2017 mistrzowskie kursy klawesynowe i organowe oraz szkolenia w zakresie doskonalenia zawodowego (m.in. warsztaty strojenia i konserwacji klawesynów oraz fortepianów historycznych).

PRZEBIEG PRACY NAUKOWO – ZAWODOWEJ i ARTYSTYCZNEJ

- 2012 i nadal Akademia Muzyczna im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi, jako akompaniator, wykładowca, a od 2015 jako asystent w klasie klawesynu,
- 2017 i nadal Łódzka Orkiestra Barokowa *Altberg Ensemble*, jako członek,
- 2016 zespół *Gradus ad Parnassum*, współpraca (Niemcy),
- 2015 Przemyska Orkiestra Kameralna, współpraca,
- 2015 – 2017 Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Łódzkiej, współpraca,
- 2013 i nadal Zespół Kameralny *Cordatus*, jako członek

- 2009 – 2011 *Kapela Jasnogórska*, współpraca,
- 2006 – 2012 *Jasnogórski Zespół Wokalny Camerata*, jako członek.

OSIĄGNIĘCIA ARTYSTYCZNE

Pani Joanna Cyrulik brała udział w wielu prestiżowych koncertach i festiwalach jako solistka i jako kameralistka, m.in. w: *XVI Międzynarodowym Festiwalu Bachowskim* w Świdnicy, *XVIII Międzynarodowym Kongresie Violi d'amore* w Lusławicach, *41. Sommerkonzert in der Scholsskirche* w Friedrichschafen, *XIV Dniach Bachowskich* w Krakowie, *Łódzkim Maratonie Bachowskim*, *Jasnogórskich Wieczorach Organowych*.

Brała także udział w nagraniach płytowych: *Jasnogórska Muzyka Dawna. Musica Claromontana vol. 41, 49, 52* (2009-2011) oraz w nagraniu filmu edukacyjnego „Lekcja klawesynu” dla Filtoteki Narodowej Instytutu Audiowizualnego (2014).

Wśród osiągnięć Kandydatki są również nagrody : I nagroda dla zespołu *Cordatus* na Forum Kameralnej Muzyki Dawnej w Poznaniu (2015) oraz Nagroda III stopnia JM Rektora Akademii Muzycznej im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi za działalność artystyczną i zaangażowanie w prace Katedry Organów, Klawesynu i Muzyki Dawnej (2015).

II/ Informacje o ocenianej rozprawie doktorskiej

Praca doktorska mgr Joanny Cyrulik składa się z dzieła artystycznego i jego opisu.

Jest opatrzona tytułem:

„Solo i da camera – utwory instrumentalne z kolekcji Philippa Spitty znajdującej się w zbiorach Uniwersytetu Łódzkiego, jako źródło repertuaru klawesynowego”.

Promotorem rozprawy doktorskiej jest dr hab. Ewa Mrowca – Kościukiewicz, prof. AM w Łodzi.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE - w formie elektronicznego zapisu audio- zawiera następujące pozycje:

1) **Johann Rosenmüller (1619-1684) – Sonata prima à 2 g-moll**

ze zbioru *Sonate à 2, 3, 4 è 5 stromenti da arco & altri; consacrate all' Altezza Serenissima di Antonio Ulrico Duca di Brunsvich e Luneborgo* (1682); Sygnatura BUŁ: M 349999/22; Wykonanie: Joanna Cyrulik – klawesyn, realizacja basso continuo, Paweł Miczka, Joanna Gręziak – skrzypce barokowe;

Nagranie było realizowane w Sali Balowej AM w Łodzi 24.04.2022, Doktorantka wykonała je na klawesynie - kopii modelu włoskiego z przełomu XVII i XVIII w. zbudowanej w pracowni Matthiasa Kramera, Hamburg (2018);

2) **Tomaso Albinoni (1671 – 1751) – Sonata a-moll op. 6 nr 6**

Grave Adagio, Allegro, Adagio, Allegro

ze zbioru *Trattenimenti armonici per camera divisi in dodici sonate a violin, violine e cembalo, opera sexto*. London: Walsh, 1718; Sygnatura BUŁ: M 3000;

Wykonanie : Joanna Cyrulik - klawesyn, Joanna Skatulnik – skrzypce barokowe;

Nagranie było realizowane w Sali Balowej AM w Łodzi 9-10.10.2021, Doktorantka wykonała je na klawesynie -kopii modelu włoskiego z przełomu XVII i XVIII wieku zbudowanej w pracowni Matthiasa Kramera, Hamburg (2018);

3) **Johann Caspar Ferdinand Fischer (ok. 1656 – 1746) – Suite G-dur op. 2 nr 8**

Praeludium, Chaconne

ze zbioru *Les pieces de clavessin, oeuvre II*. Chez l’Auteur, Slacoverde 1696. Sygnatura BUŁ: M 6103;

Wykonanie: Joanna Cyrulik – klawesyn solo;

Nagranie było realizowane w Sali klawesynowej AM w Łodzi 6-7.04. 2022, Doktorantka wykonała je na klawesynie – kopii modelu francuskiego wg Pascala Taskin, Paryż 1769 zbudowanej w pracowni Bruce’a Kennedy’ego, Castelmuzzio (2015);

4) **Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) – Suite pour le clavecin c-moll BWV 997**

Prelude, Fugue [Da Capo], Sarabande, Gigue, Double

Sygnatura BUŁ: M 34998/2;

Wykonanie: Joanna Cyrulik – klawesyn solo;

Nagranie było realizowane w Sali klawesynowej AM w Łodzi 6-7.04. 2022, Doktorantka wykonała je na klawesynie – kopii modelu francuskiego wg Pascala Taskin, Paryż 1769 zbudowanej w pracowni Bruce’a Kennedy’ego, Castelmuzzio (2015);

5) **Johann Pachelbel (1653 – 1706) – [Sonata] cembalo obligato et violin solo G-dur**

Andante, Allegro, Largo, Presto

Sygnatura BUŁ: M 34998/11;

Wykonanie: Joanna Cyrulik – klawesyn obligato, Joanna Skatulnik – skrzypce barokowe;

Nagranie było realizowane w Sali Balowej AM w Łodzi 9-10.10. 2021, Doktorantka wykonała je na klawesynie – kopii modelu niemieckiego wg Michaela Mietke, Berlin ok. 1700 wieku zbudowanej w pracowni Matthiasa Kramera, Hamburg (2018);

6) **Johann Gottlieb Goldberg (1727 – 1756) – Polonezy**

Polonez E-dur, Polonez cis-moll

Sygnatura BUŁ: M 34998/5;

Wykonanie : Joanna Cyrulik – klawesyn solo;

Nagranie było realizowane w Sali klawesynowej AM w Łodzi 6-7.04.2022, Doktorantka wykonywała je na klawesynie – kopii modelu francuskiego wg Pascala Taskin, Paryż 1769 zbudowanej w pracowni Bruce'a Kennedy'ego, Castelmuzzio (2015).

Głównym założeniem i celem pracy doktorskiej Pani Joanny Cyrulik było zbadanie i przedstawienie oraz upowszechnienie kompozycji instrumentalnych z odgrywającym różne role klawesynem, wybranych z części kolekcji Philippa Spitty znajdującej się w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Doktorantka skoncentrowała swoje badania wokół postaci Johanna Sebastiana Bacha, któremu Philipp Spitta poświęcił większość swojego naukowego dorobku. Tak więc dzieło artystyczne zawiera utwory samego Mistrza i twórców z nim powiązanych. Cztery kompozycje przeznaczone na klawesyn *solo* to suites Johanna Caspara Ferdinanda Fischera i Johanna Sebastiana Bacha oraz dwa polonezy Johanna Gottlieba Goldberga. Muzykę kameralną reprezentują trzy utwory ze skrzypcami – sonata z klawesynem *obligato* Johanna Pachelbela, a także dwie sonaty, w których klawesyn realizuje partię *basso continuo* tj. Johanna Rosenmüllera i Tomasa Albinoniego.

Dzieło artystyczne Pani Joanny Cyrulik prezentuje wysokie walory artystyczne na co składa się cały szereg czynników, które Doktorantka potraktowała bardzo profesjonalnie. W trosce o dobre warunki akustyczne postarała się, aby nagrania odbywały się w odpowiednich salach Akademii Muzycznej im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi – w Sali Balowej oraz Sali klawesynowej. Do wykonania partii skrzypiec Doktoranta zaprosiła troje znakomitych partnerów - Justynę Skatulnik, Pawła Miczkę i Joannę Gręziak, muzyków grających na skrzypcach historycznych, w adekwatnej do kompozycji stylistyce zgodnej z historycznymi praktykami wykonawczymi. Zaangażowała także do współpracy realizatorów - Jędrzeja Lucińskiego i Jakuba Garbacza, którzy zadbali o bardzo dobrą jakość techniczną nagrania. Zapewniła do nagrań trzy różne modele klawesynów, kopii instrumentów historycznych - ze szkoły włoskiej, francuskiej i niemieckiej, dobierając je do kompozycji w sposób przemyślany i uzasadniony. Do uzyskania świetnego brzmienia przyczyniły się także dostosowane do utworów temperacje, zgodne ze stylem kompozycji i koncepcją artystyczną Doktorantki.

Na dobór utworów dzieła artystycznego wpłynęło także przekonanie Doktorantki, że są to wartościowe pozycje, które należy upowszechniać, wzbogacając programy koncertowe. Uważam, że to bardzo słuszne i ważne założenie. Dzieło prezentowane w pracy doktorskiej Pani Joanny Cyrulik stanowi piękną kreację, dzięki czemu ma szansę zwrócić uwagę środowiska na artystyczny potencjał zarówno wybranych pozycji, jak i całej łódzkiej kolekcji Philippa Spitty. Poprzez swoje dzieło artystyczne Doktorantka dowiodła, że z równym

powodzeniem porusza się w obszarze muzyki tak na klawesyn *solo*, jak i klawesyn koncertujący w partii *obligato*, a także w repertuarze z klawesynem realizującym *basso continuo*. W trakcie badań i poszukiwań artystycznych Pani Joanna Cyrulik podejmowała wiele decyzji interpretacyjnych wymagających staranności badawczej, dużej wiedzy i umiejętności, a także wyobraźni. W szczególności dotyczyło to tak istotnych kwestii mających wpływ na ekspresję dzieła jak: użycie właściwych środków retoryki muzycznej, logiczne frazowanie, stylowe zdobnictwo, odpowiednie tempo, przekonująca organizacja czasu, cieniowanie dynamiczne i artykulacyjne zgodne z energią przebiegu muzycznego, dopasowana do wybranej koncepcji artystycznej realizacja *basso continuo* oraz przemyślane użycie środków wykonawczych, a więc dobór modelu klawesynu i obsady pozostałych partii w utworach kameralnych. Jakość dzieła artystycznego w tych wszystkich zakresach potwierdziła wysoką wartość zarówno naukowych, jak i artystycznych kompetencji Pani Joanny Cyrulik, dzięki czemu dzieło artystyczne jest przedstawione w sposób, który zapewnia słuchaczowi barwną, pełną zróżnicowanej ekspresji estetyczną podróż i różnorodne doznania duchowe. Świetna interpretacja *Praeludium* nawiązującego do *stylus phantasticus* i złożonej z 15 wariacji *Chaconne* J.C.F. Fischera, znakomite wykonanie nieobecnej w obiegu koncertowym *Suity BWV 997* J.S. Bacha oraz urokliwie przedstawione *Polonezy* J.G. Goldberga ukazują wysokie walory artystyczne solowych kreacji Doktorantki. Bardzo podobały mi się także utwory kameralne przedstawione w pracy: złożona z pięciu skontrastowanych odcinków *Sonata prima à 2* J. Rosenmüllera w obsadzie na dwoje skrzypiec i klawesyn, Tomasa Albinoniego *Sonata a-moll* op. 6 nr 6 na skrzypce i *basso continuo*, w której, mimo, zapisanej przez Spittę realizacji partii *basso continuo* Doktorantka zdecydowała się wykonać własną wersję, bazując na improwizowanej realizacji H.N. Gerbera z 1725 roku (ucznia J.S. Bacha). Świetny jest także zagrany z dużym smakiem, pełen wdzięku utwór w stylu galant przeznaczony na klawesyn *obligato* i skrzypce domniemanego autorstwa Johanna Pachelbela. Wszystkie kompozycje kameralne charakteryzuje świetne zgranie partnerów muzycznych, doskonałe brzmienie, błyskotliwość części szybkich, znakomite upiększenia improwizowane w częściach wolnych. W wyniku pracy badawczej oraz wysokich umiejętności Doktorantki koncepcja całości dzieła artystycznego jest znakomicie przedstawiona, zapewniając słuchaczowi dużo pięknych przeżyć.

Równie wysoko oceniam zintegrowany z dziełem artystycznym obszerny OPIS DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO. Doktorantka wyczerpująco uzasadnia w nim wybór tematu, przedstawia aktualny stan badań oraz wnikliwie omawia kontekst historyczny i dzieje kolekcji Philippa

Spitty. Przybliży sylwetkę, opisuje zainteresowania i działalność tego badacza oraz genezę zbioru, a także jego losy przed i po II wojnie światowej. W kolejnych rozdziałach Doktorantka prezentuje rezultaty swoich badań łódzkiej kolekcji, skupiając się głównie na repertuarze klawesynowym. Skrupulatnie opisuje źródłowe materiały nutowe – rękopisy i starodruki solowej muzyki klawesynowej i muzyki kameralnej w obsadzie instrumentalnej, a następnie przedstawia obszerną charakterystykę i analizę wykonawczą utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego. Doktorantka zamieszcza w swej pracy także bogatą bibliografię i aneks z partyturami utworów stanowiących dzieło artystyczne, ułatwiając śledzenie koncepcji artystycznej i przebiegu dzieła nie tylko recenzentom, ale także wszystkim, których zainteresuje artystyczny potencjał kolekcji Philippa Spitty.

Opis dzieła Pani Joanny Cyrulik rzetelnie przedstawia szczegółową problematykę i założony cel artystyczny. Jego struktura jest logiczna i klarowna, podział treści rozdziałów dokonany jest z zachowaniem odpowiednich proporcji.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Joanny Cyrulik ma dużą wartość poznawczą i edukacyjną, zarówno w zakresie zawartości artystycznej, jak i naukowej. Doktorantka prezentuje wyniki badań prowadzących do rozwiązania założonego celu artystycznego dotyczącego przedstawienia i spopularyzowania kompozycji na klawesyn *solo*, klawesyn *obligato* oraz klawesyn realizujący *basso continuo*, pochodzących ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Praca stanowi wartościowy wkład w polską kulturę. Jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego i stanowi oryginalne dokonanie artystyczne, a Doktorantka wykazuje się umiejętnościami niezbędnymi do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej i artystycznej.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani Joanny Cyrulik spełnia wymogi art. 13 ust.1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789).

Wniosuję o dopuszczenie pracy doktorskiej Pani Joanny Cyrulik do publicznej obrony.

prof. dr hab. Urszula Bartkiewicz